

allà assenyalat a l'Equador)⁴

En la toponímia de la nostra zona de substrat vascoide, el tipus bàsic *sarra* ha deixat diversos noms amb el sentit bàsic de 'runa, escòries', com ja va suggerir MzPi. (RFE v, 236) per a *Serradur* (< SARRA-TOI), i jo ho he ampliat molt (*Sarradé* i diversos *Sarrado*, estudiats en la meua monografia sobre Boí, *Buill Soc Onom*, 1928-3; *Bixasarri* a Andorra etc.). Però potser a Ribagorça no fou solament en la toponímia, sinó també en el nom de la sarna, car no em sembla que en la comparació «ye viejo coma una *sarra*» que Ballarín recull a Benasc pogués haver-hi la idea de 'serra de serrar' o 'serradora' (com ell creu) sinó la dita «más viejo que la sarna» que és ben coneguda en castellà etc.

A tot això no s'ha pogut precisar si el mot va ser originàriament vascoide o ibèric o «mediterrani» etc. Sembla clar que no és indoeuropeu. Vaig descartar diverses pistes falses, en aquest sentit, a l'article del DCEC/DECH (v, 165a2-12), que ho són tan clarament que basta remetre hi. No pensem tampoc en el letó *sabrni* 'brutícia', 'runa', puix que en un valuós article Rud. Gutmann (*Bezzenger's Beitrage* xxxix, 159-161) va poder demostrar que és manllevat d'una família ugro-finesa, que amb un sentit bàsic d'«excrement, defecació, afluixament» va des de l'estonià al mordve i a l'hongarès; però ja em sento bastant escèptic sobre la bona direcció de la seva guia, quan suggereix un enllaç entre aquest mot ugro finès i l'ibero-basc, no sols per la vasta separació geogràfica, sinó pels múltiples i freqüents paranys que ens posa l'evolució fonètica multiseccular, quan tampoc hi ha una clara coincidència de sentit: pensem que el ky. *sarnadh* 'cobert de crosta' és un manlleu del ll. STERNERE, en el sentit de 'pavimentar', com demostrà Thurneysen matemàticament.

DERIV.: *Sarnada* *Sarnat* adj. (aplicat a l'ull per Cautiac, c. 1500). *Sarnós* [DTo 1647]. «*Sarnut* no existeix: el Salvat ho treu de *sarnuda* subst. que suposà Lab. amb el sentit de 'tunda, pallissa': com diu *AlcM* deu ser un malentès de *cernuda* id., pròpiament participi del verb *cerndre* 'sacsejar garbellant'. En un sentit semblant usa J. Lluís Pall. +*sarnacada* 'xoc, cop violent': «quan volave pel massís de les muntanyes --- una boira --- s'enlairà amb tanta fuga que... pataplaf!, se van *potxonar* [apetonar, besar, topar-se], amb una santa *sarnacada*, l'angelet i la boira» (*Els Pastors i les Estrelles*, 31); no crec que sigui derivat de *sarna*, car en síHaba tancada per *r*, la *e* pretònica es confon amb la *a* en el Pallars tant com en cat. or. (*EntreDL* II, 39(d)), per tant deu ser resultat de l'encreuament d'aquell *cernuda* amb el seu sinònim *patacada*; i el *sarnac* 'cop violent amb el cap o la cara' que *AlcM* reporta d'allà (Esterrí d'Àneu) també pogué sortir de l'encontre amb *patac*, o és extret d'aquell *sarnacada*

Sarnalla, vall d'Àneu, i andorr. *serenalla*, per a 'SARGANTANA', com he dit allà (n. 4), crec que són independents del mot *sargantana*, i que tingué més encert Elcock en relacionar-los amb SARNA: la pell d'aquest animaló sembla granulada, com sarnosa; i al-

hora així explicarem millor el sufix, que no pot ser -ACULA com volia Schuchardt (puix que amb un nom d'animal no lliga -ACULUM d'instrument) però li escaparia una formació adjectival en -ALIS I pensem que si abans de predominar LACERTU sobre LACERTA, aquest semblà un neutre plural, al LACERTU *SARNALE 'llan-gardaixet sarnós' li faria costat LACERTA *SARNALIA, base excel·lent per a *sarnalha*: més que més tenint gran extensió per Occitània la variant *sernalha*, andorr. *serenalla*, que llavors ens enllaça amb la variant (T)SERNA del mot radical; llavors el val merid *sereneta* seria descendent mossàrab de LACERTA *SERNATA (amb *a* > *a*).

CPT. Del mateix tema que el bàsic *sarra* etc. pot ser compost l'aranès *sarabála* 'reble per tapar un buit', 'runa', bearn *sarrabalhe* «bouts de bois résultant du sciage» i en general «débris, reliefs», *sarrabàlhou* «effondrilles, résidu qui tombe au fond d'un récipient; rinçures, curures fines»; i amb *í*: *charrabalhe* «menues choses, restes sans valeur; pêle-mêle de ces choses» (Palay), Auzat (llgd. extrem SO.) *sarrabálu* «résidu du fromage dans la chaudière» (Rohlf's, RLr VII, 131).

No sé si encara caldria afegir-hi Guimaraes *serrabulhadóiro* «pau a que se ata um pano para varrer o forno» (Leite de V., *Opúsc.* II, 257), cf. *surrabulhóu* de sentit semblant, p. 512, car això i el bearn. *sourroulh*, *sourroulho* (Lespy, *Gramm*, Palay) ja semblen dur-nos d'una banda cap al grup de SABURRA, d'altra banda cap al de SOROLL, amb el qual s'acosta en un altre sentit el pall. *serramball* 'terrabastall, val *sarra-bastall*', BDC xxiii, 309b

Si aquí resto escèptic, en canvi en aquells primers sembla veure's un enllaç clar amb la forma i sentit del grup vascoide de *sarra*; més que més tenint en compte altres formes basques, d'estructura paral·lela a la de *sarrabalhe*⁵ i que Schuchardt ja posà en possible relació amb *sarra*: Lapurdi *zarrapatu*; *zarap-* 'gratar' al costat de *zaraga(r)r* 'sarna'. És clar que poc o molt hi ha cabdell amb altres arrels. Amb *sarrabalhe* deu anar un ribag. *sarracatalla* «gran quantitat, fotalra» que *AlcM* recull a Bonansa: pot sortir d'un *saccaratalla*, on es combinarien *sarrabalhe* i *carretada*, amb metàtesi provocades pel veïnatge del fr. *racaille* 'munició de gent i coses menyspreables' i del cat. *carrall* 'cagaferro'. En un *sarrabals* 'paperassa impresa' hapax que troba el *DAG* en un article de 1884, no sabem si hi ha res d'això, o un malentès de *els arravals* en el sentit de 'cosa ravalera', o bé una mica de totes dues coses

¹ Aviè, *Ora Maritima*, 497, cita una localitat *Sarna* en la costa oriental d'Hispania. No podem estar gens segurs que en aquest cas es tracti del mateix mot, entre altres raons perquè també hi havia un *Sarna* a Alvernia (ja a. 570) i un *Sarna* en els Alps: cf. Pauly-Wissowa, 2.^a S., II, 28; Hübner, *Monumenta L. Iber.*, p. LXXXIII; Holder, *Alicelt Sprachschatz* II, 1389; que ja hem vist abans la *sarna* petrificada en NLL, i més fàcilment es pogué aplicar a la toponímia un mot que significués escòria, escombrall o glera. —² Llistes d'aquestes glosses en CGL VII, 432, 293; VI, 327, 549; cf. Probst, *Philologus* LXVIII, 557; altres treballs de Heraeus i Nie-